

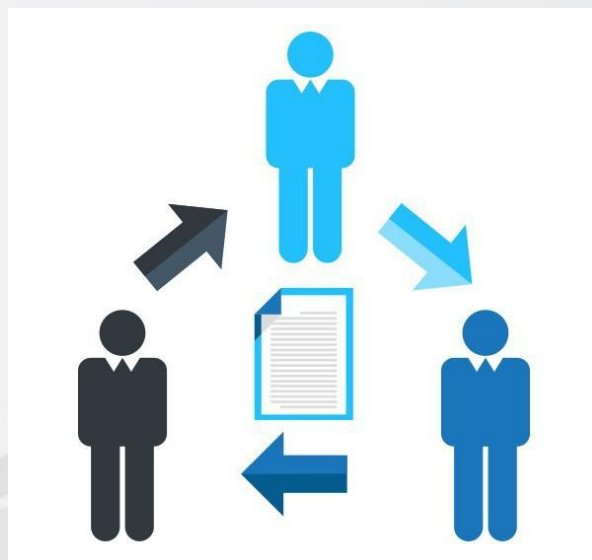
Презентація 5

2.5.2.Порука як вид забезпечення виконання зобов'язань у кредитних правовідносинах.
Проблемні питання судової практики

Порукою є договір, за яким поручитель поручається перед кредитором боржника за виконання ним свого обов'язку (ст. 553 ЦК України).

Договір поруки має бути укладений у письмовій формі, оскільки відповідно до ч. 2 ст. 547 ЦК України правочин щодо забезпечення виконання зобов'язання, вчинений із недодержанням письмової форми, є нікчемним.

Істотні умови договору поруки

визначення зобов'язання, яке забезпечується порукою, його зміст та розмір, зокрема реквізити основного договору, його предмет, строк виконання тощо

обсяг відповідальності поручителя
(у повному обсязі чи частково)

відомості про сторони:
кредитора і поручителя

відомості про боржника

Чинним законодавством України не встановлений обов'язок поручителя попереджати боржника про укладення договору поруки з метою забезпечення виконання його зобов'язань перед кредитором.

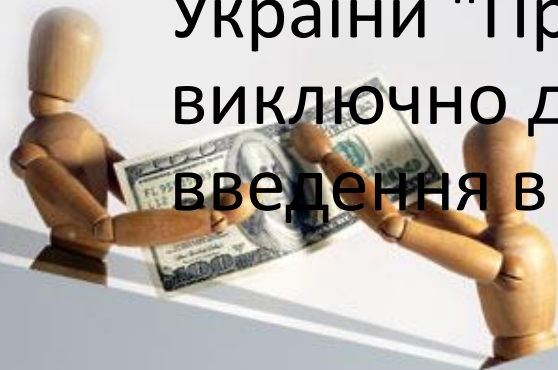
Волевиявлення боржника під час укладення договору поруки не є істотною умовою договору поруки (**постанова ВСУ від 20 лютого 2012 року у справі №6-51цс12**).

«Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо відновлення кредитування»

3 липня 2018 року № 2478-VIII

Ч.2 Р.ІІ Прикінцеві та перехідні положення -
цей Закон застосовується до відносин, що
виникли після введення його в дію, а також до
відносин, що виникли до введення його в дію
та продовжують існувати після введення його в
дію, крім частини четвертої статті 36 Закону
України "Про іпотеку", що застосовується
виключно до договорів і угод, укладених після
введення в дію цього Закону.

**За загальним правилом
боржник і поручитель
відповідають перед
кредитором як солідарні
боржники (ч. 1 ст. 554 ЦК
України)**

**Субсидіарна відповідальність
(якщо передбачено договором
поруки)**

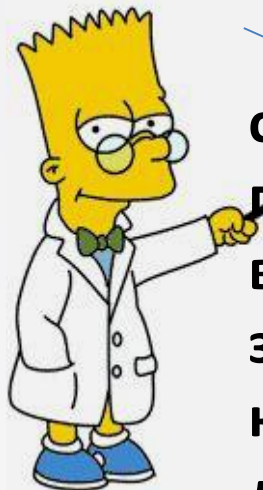

Якщо кредитор подав позов до поручителя, то останній відповідно до абз. 1 ч. 1 ст. 555 ЦК України зобов'язаний подати клопотання про залучення боржника до участі у справі.

У разі відсутності клопотання поручителя суд у порядку ст. 53 ЦПК України за власною ініціативою вирішує питання про залучення до участі у справі боржника як третьої особи, яка не заявляє самостійних вимог на предмет спору на стороні відповідача.

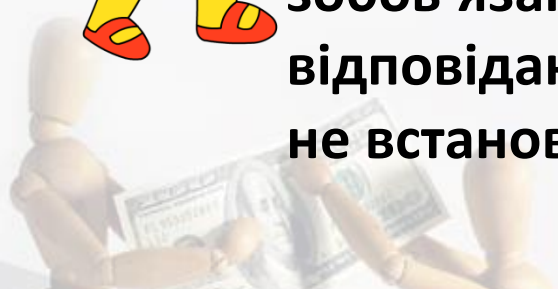
Порука декількох осіб

~~Порука кількох осіб може бути визначена як спільна у разі укладення договору поруки декількома поручителями та встановлення умовами договору волевиявлення цих осіб щодо спільного забезпечення зобов'язання. Якщо ж зобов'язання забезпечується кількома поручителями, які надали поруку за різними договорами поруки, то останні не несуть солідарної відповідальності перед кредитором (постанова Великої Палати Верховного Суду від 21 лютого 2018 року №14-15цс18) .~~

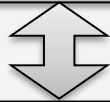

Особи, які за одним чи за декількома договорами поруки поручилися перед кредитором за виконання боржником одного і того самого зобов'язання, є солідарними боржниками і відповідають перед кредитором солідарно, якщо інше не встановлено договором поруки (ч.3 ст.554 ЦК).

Умови відповідальності поручителів у разі смерті боржника

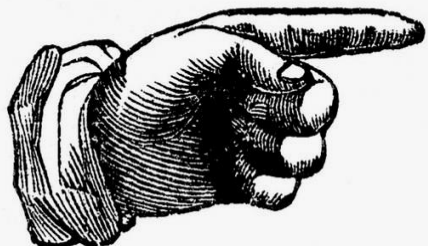
Наявність у боржника
спадкоємців, які
прийняли спадщину

Згода поручителя
відповідати за будь-
якого нового боржника,
зафіксована в тому числі
у договорі поруки

Please Notice This

У разі смерті поручителя, враховуючи положення ст. 607, ч. 1 ст. 608 ЦК України, а також сутності поруки як особистого зобов'язання відповідати за належне виконання основного зобов'язання, спадкоємці поручителя не є солідарними боржниками за кредитним договором.

Припинення поруки

припинення забезпеченого порукою зобов'язання (ч. 1 ст. 559 ЦК України)

якщо після настання строку виконання зобов'язання кредитор відмовився прийняти належне виконання, запропоноване боржником або поручителем (ч. 2 ст. 559 ЦК України)

у разі переведення боргу на іншу особу, якщо поручитель не погодився забезпечувати виконання зобов'язання іншим боржником у договорі поруки чи при переведенні боргу (ч. 3 ст. 559 ЦК України)

після закінчення строку, встановленого в договорі поруки (ч. 4 ст. 559 ЦК України)

У разі зміни зобов'язання без згоди поручителя, внаслідок чого збільшився обсяг відповідальності боржника, такий поручитель несе відповідальність за порушення зобов'язання боржником в обсязі, що існував до такої зміни зобов'язання (ч.1 ст.559 ЦК України).

Збільшення обсягу відповідальності поручителя внаслідок зміни забезпеченого порукою зобов'язання повинно розумітися як:*

- підвищення розміру процентів або встановлення нових умов щодо порядку зміни розміру процентної ставки, що призведе до її збільшення

- відстрочення виконання, що призводить до збільшення періоду, за який нараховуються проценти

- установлення або збільшення розміру неустойки

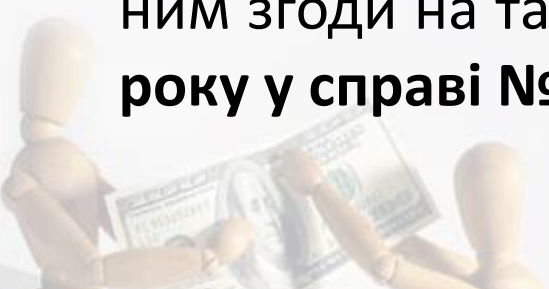
- розширення змісту основного зобов'язання щодо дострокового повернення кредиту та плати за користування ним, встановлення нових умов щодо порядку зміни процентної ставки в бік збільшення тощо

Important Notice

☐ згода поручителя на збільшення обсягу його відповідальності має бути очевидною і наданою в порядку та у спосіб, передбачений договором поруки;

☐ випадкова поінформованість поручителя про внесення змін до основного зобов'язання і навіть відсутність з його боку заперечень про збільшення обсягу його відповідальності не може розглядатись як надання ним згоди на такі зміни (**постанова ВСУ від 05 червня 2013 року у справі №6-43цс13**).

Унесення додатковою угодою змін до кредитного договору в частині збільшення розміру процентної ставки без згоди поручителя на такі зміни призводить до збільшення обсягу відповідальності останнього **і зумовлює припинення поруки** (постанова ВСУ від 21 жовтня 2015 року у справі №6-1161цс15).

Установлення додатковою угодою до кредитного договору нових умов щодо збільшення розміру процентної ставки шляхом визначення збільшених процентних ставок, що застосовуються у зв'язку з порушенням позичальником кредитної дисципліни тощо, без згоди поручителя призводить до збільшення обсягу відповідальності останнього (постанова ВСУ від 10 вересня 2014 року у справі №6-70цс14).

ч. 4 ст. 559 ЦК України

Порука припиняється після закінчення строку поруки, встановленого договором поруки.

Якщо такий строк не встановлено, порука припиняється у разі виконання основного зобов'язання **у повному обсязі** або якщо кредитор протягом **трьох років** з дня настання строку (терміну) виконання **основного** зобов'язання не пред'явить **ПОЗОВУ** до поручителя.

Якщо строк (термін) виконання основного зобов'язання не встановлений або встановлений моментом пред'явлення вимоги, порука припиняється, якщо кредитор протягом трьох років з дня укладення договору поруки не пред'явить позову до поручителя.

Для зобов'язань, виконання яких здійснюється частинами, строк поруки обчислюється окремо за кожною частиною зобов'язання, починаючи з дня закінчення строку або настання терміну виконання **відповідної частини** такого зобов'язання.

Направлення повідомлення (вимоги) про дострокове повернення кредиту стосується загального порядку досудового врегулювання цих спорів. Не направлення такого повідомлення кредитором не може свідчити про відсутність порушення його прав, а як наслідок, кредитор може вимагати їх захисту через суд - виконати боржником обов'язок з дострокового повернення кредиту.

(постанова ВП ВС від 27 березня 2019 року справа № 521/21255/13-ц).

Вимогу до поручителя про виконання ним солідарного з боржником зобов'язання за кредитним договором повинно бути пред'явлено в судовому порядку в межах строку дії поруки (постанови ВСУ від 17 вересня 2014 року у справах №6-53цс14, №6-125цс14 і №6-6цс14, від 20 квітня 2016 року у справі №6-2662цс16, від 14 вересня 2016 року у справі №6-223цс16)

За своїм змістом поняття “**вимога**” і “**позов**” є різними поняттями і не можуть ототожнюватися, а також ЦК України не передбачає скороченого строку позовної давності для пред'явлення вимог до поручителя у випадку невиконання кредитного зобов'язання боржником, якщо в договорі поруки не встановлено строк його дії

Відступлення права вимоги за кредитним договором на користь фізичної особи суперечить положенням частини 3 статті 512 та статті 1054 ЦК України, оскільки для зобов'язань які виникли на підставі кредитного договору, характерним є спеціальний суб'єкт, а саме, кредитор - банк або інша фінансова установа (ВП ВС 31.10.2018 справа № 465/646/11).

На правовідносини, які виникають після ухвалення рішення про стягнення заборгованості (було дострокове стягнення), порука не поширюється

Велика Палата Верховного Суду, враховуючи встановлену законодавцем правову природу поручительства, як додаткового (акцесорного) зобов'язання до основного договору та пряму залежність від його умов, вважає за необхідне відступити від правових висновків, викладених у постановках Верховного Суду України від 26 листопада 2014 року (справа № 6-75цс14), від 03 лютого 2016 року (справа № 6-2017цс15) та від 06 липня 2016 року (справа № 6-1199цс16) про презумпцію чинності поруки та неможливість її припинення на підставі частини четвертої статті 559 ЦК України з огляду на наявність рішення суду про стягнення кредитної заборгованості, оскільки таке рішення саме по собі свідчить про закінчення строку дії договору. А тому на правовідносини, які виникають після ухвалення рішення про стягнення заборгованості, порука не поширюється, якщо інше не встановлене договором поруки. (31 жовтня 2018 року справа № 202/4494/16-ц)

